

Camelia Dumitrașcu • Cătălin Dumitrașcu

Gramatica normativă a limbii române

FIȘE DE LUCRU PENTRU PREGĂTIREA
LA EXAMENUL DE **EVALUARE NAȚIONALĂ**

clasele VII-VIII

Booklet

Cuprins

Cum să parcurgi fișele de antrenament?	3
Cum să parcurgi fișele de evaluare?	4
Abrevieri și simboluri folosite	5
Fișe de antrenament	7
Fișe de evaluare	79
Răspunsuri și sugestii de rezolvare	121
Fișe de antrenament: răspunsuri și sugestii de rezolvare	122
Fișe de evaluare: bareme și sugestii de rezolvare	125
Bibliografie selectivă	135
Conținuturi – repere și cuvinte-cheie	136

FIȘA DE ANTRENAMENT 1

Accentul reprezintă pronunțarea mai intensă a unei silabe. În limba română, accentul nu este marcat grafic în uz. În DOOM³, vocalele accentuate sunt marcate prin subliniere: *butelie, trafic*.

În română, accentul nu are o poziție fixă în cuvânt. ❶

Locuțiunea este un grup de cuvinte cu sens unitar care se comportă ca o parte de vorbire.

Locuțiunea verbală este un grup unitar de cuvinte sinonim cu un verb și care se comportă în enunț ca un verb (*a spăla putina = a fugi, a da colțul = a muri, a veni pe lume = a se naște, a băga de seamă = a observa* etc.).

Laurențiu a venit pe lume într-o zi de toamnă mohorâtă. ❷

Paronimele sunt cuvinte cu sensuri diferite și cu formă aproape identică. De regulă, cuvintele paronime se diferențiază prin unu sau două sunete (*iminent – eminent, geantă – jantă, imigrant – emigrant, compliment – complement, literar – literal, glaciari – glacial* etc.).

Confuzia paronimică este o greșeală ce constă în folosirea unui termen în locul celui alt.

Geanta din partea dreaptă a mașinii bunicului pare fisurată. (termenul *geantă* este folosit greșit în locul cuvântului *jantă* („parte exterioară a unei roți”).

Nu toate cuvintele care se diferențiază printr-un sunet sunt paronime. De exemplu, substantivele *mamă – ramă, masă – casă* etc., deși au sensuri diferite și se aseamănă formal, nu creează în rândul vorbitorilor confuzii. Sensul unui cuvânt se verifică în DEX. ❸

1. Alege seria în care accentul este marcat corect în ambele cuvinte

- a. butelie, trafic;
- b. butelie, trafic;
- c. butelie, trafic;
- d. butelie, trafic.

2. Sensul locuțiunii subliniate în enunțul *Doru taie frunză la câini cât este ziua de lungă.* este:

- a. muncește;
- b. se joacă;
- c. lenevește;
- d. mărunțește.

3. Substantivul subliniat în enunțul *Ai văzut aceluși fluturaș colorat care a zburat pe lângă fereastră?* are:

- a. sens propriu de bază;
- b. sens propriu secundar;
- c. sens figurat.

4. Sunt paronime cuvintele subliniate în enunțurile de la punctul:

- a. Chiar ai văzut un elan la zoo?/Îți trebuie mai mult elan pentru a trece această probă.
- b. Ce înalt este Eugen!/Acesta este un sunet înalt.
- c. Câte complemente sunt în propoziție?/Azi am primit multe complimente de la colegii mei.
- d. Când am venit eu, se terminase sceneta./Ieri am plecat târziu spre școală, pentru că nu îmi găseam cheile.

5. Subliniază varianta corectă din enunțurile de mai jos.

- a. Aceia/Aceea sunt colegii noștri din liceu.
- b. Aceia/Aceea te-a ajutat în prima zi de școală?
- c. M-am jucat toată ziua cu câinii aceia/aceea.
- d. Pantalonii aceia/aceea sunt în coșul de rufe.
- e. Ai aflat povestea aceia/aceea de la Mihai?

Învățăm

6. Completează enunțurile cu formele de gerunziu ale verbelor dintre paranteze.

- a. Am văzut-o pe Greta _____ (a plânge), dar nu știu din ce motiv.
- b. _____ (a ploua) toată ziua, nu au mai mers în parc.
- c. Mi-am petrecut după-amiaza _____ (a citi).
- d. Fulgerele se vedeau peste tot, _____ (a crea) agitație împrejur.
- e. _____ (a agreea) acea înțelegere, Dan și Gigi au devenit parteneri de afaceri.
- f. _____ (a vedea) că întârzie autobuzul, Ofelia a mers pe jos până la gară.

7. Bifează casetele corespunzătoare enunțurilor în care nu există nicio greșeală.

- La zoo sunt mai multe alpacale?
- Nu vreau înghețată ci ecler.
- Merele, perele și bananele sunt fructele mele preferate.
- Mioara, ai făcut deja bagajele?

8. Rescrie corect fragmentul de mai jos.

Pentru acest spectacol, mai erau doar trei loje disponibile. Am luat bilete în cea de la etajul al doilea. În ceea ce privesc spectacolele de săptămâna viitoare, atunci vom sta în primele rânduri din sectorul central.

Forma de masculin, numărul plural, în cazurile nominativ-acuzativ a pronumelui demonstrativ de depărtare/a adjectivului pronominal demonstrativ de depărtare este **aceia** (*Aceia sunt frații mei; Nu am mâncat biscuiții aceia.*).

Forma de feminin, numărul singular, în cazurile nominativ-acuzativ a pronumelui demonstrativ de depărtare/a adjectivului pronominal demonstrativ de depărtare este **aceea** (*Aceea este sora mea; Nu am mâncat prăjitura aceea.*). ⑤

Forma nepersonală de gerunziu este marcată prin sufixele gramaticale **-ând** (*mâncând, plângând, plouând, creând, agreând, luând, văzând* etc.) și **-ind** (*mirosind, venind, citind, grăind* etc.). ⑥

Înainte de conjuncția coordonatoare adversativă **ci** se pune virgulă (*Nu vin acum la tine, ci mai târziu.*). ⑦

Forma de plural a substantivului **lojă** este **loji**. Forma **loje** nu este acceptată de normă.

Gruparea **în ceea ce privește** are sensul de „referitor la”, „în legătură cu” și este invariabilă (verbul din structură nu își schimbă forma): *în ceea ce privește salariul, în ceea ce privește salariile.* ⑧

În română, unele substantive se accentuează pe ultima silabă: *aligote*, *bolero*, *debara*, *tabu*, *taxi*, *colibri*, *tiramisù*, *colon*, *bolnav*, *pancreas*, *acatist*, *caracter*, *editor* (de carte), *simbol*, *dușman*, *marinar* etc. ❶

Derivarea este un mijloc intern de îmbogățire a vocabularului ce constă în formarea de cuvinte noi, prin adăugarea de prefixe și/sau sufixe unei rădăcini.

Prefixele sunt sunete adăugate înaintea rădăcinii: *ne-* + *clar* = *neclar*; *stră-* + *moș* = *strămoș*.

Sufixele sunt sunete adăugate după rădăcină: *casă* + *-uță* = *căsuță*; *frică* + *-os* = *fricos*; *macara* + *-giu* = *macaragiu*.

Rădăcina este partea comună cuvântului de bază (numit și cuvânt-bază sau bază) și tuturor cuvintelor derivate de la el.

Cuvântul de bază este un termen autonom în limbă, de la care pornește o etapă a procesului de derivare: *pădure* + *-ar* = *pădurar*; *pădure* + *-ice* = *pădurice*; *pădure* + *-os* = *păduros*; *îm-* + *pădure* + *-i* = *împăduri*.

În exemplul de mai sus, termenul *pădure* este cuvântul de bază, iar *pădur-* este rădăcina. Uneori, cuvântul de bază și rădăcina au aceeași formă: *lemn* + *-os* = *lemnos*; *lemn* + *-oi* = *lemnnoi*; *în-* + *lemn* + *-i* = *a înlemni*.

În exemplul de mai sus, *lemn* este și cuvânt de bază, și rădăcină. Uneori, cuvântul de bază este la rândul lui un cuvânt derivat.

țară + *-an* = țăran
țăran + *-că* = țărancă

În exemplul de mai sus, *țăran* (cuvânt derivat) este cuvânt de bază pentru derivatul *țărancă*. ❷

1. Alege seria în care accentul este marcat corect în ambele cuvinte.
 - a. tiramisù, colìbri;
 - b. tiramisù, colibri;
 - c. tiramìsù, colibri;
 - d. tiramìsù, colìbri.
2. Sensul locuțiunii subliniate în enunțul *Radu a sărit calul de data aceasta și trebuie să luăm măsuri.* este:
 - a. a exagerat;
 - b. a călărit;
 - c. s-a jucat;
 - d. a stricat.
3. Substantivul subliniat în enunțul *Ai văzut acel fluturaș colorat?* este format prin:
 - a. derivare cu sufix;
 - b. derivare cu prefix;
 - c. derivare parasintetică;
 - d. compunere.
4. Sunt paronime cuvintele subliniate în enunțurile de la punctul:
 - a. Nu știu foarte multe despre zona glaciară./Ai o privire glacială.
 - b. Toate lucrurile sunt sus./Lasă jos cutiile acelea!
 - c. Nu simt căldura din sufletul tău./Căldura de afară m-a moleșit.
 - d. Ai avut un comportament ciudat!/Mi s-a întâmplat ceva foarte bizar.
5. Subliniază varianta corectă din enunțurile de mai jos:
 - a. Ai vorbit cu aceiași/aceeași colegi?
 - b. Nu am purtat aceiași/aceeași rochie aseară.
 - c. Ștefania a rămas aceiași/aceeași.
 - d. Câinii de aici sunt aceiași/aceeași pe care i-am văzut în capătul străzii.
 - e. Am citit aceiași/aceeași carte de cel puțin trei ori.

Învățăm

6. Completează enunțurile cu formele de gerunziu ale verbelor dintre paranteze.

- a. (*a ști*) _____ că bunica trece pe la noi, i-am pregătit o surpriză.
- b. Dan a greșit la lucrare, _____ (*a scrie*) substantivele proprii cu literă mică.
- c. _____ (*a fi*) pasionată de matematică, Laura va merge la olimpiadă.
- d. _____ (*a închiria*) acea cameră cu 300 de lei, lui Alex i-au mai rămas bani și de suveniruri.
- e. Marta a trântit ușa la plecare, _____ (*a speria*) pe toată lumea prezentă.

7. Bifează casetele corespunzătoare enunțurilor în care nu există nicio greșală.

- ▶ Mi-aș cumpăra o înghețată dar nu mai am bani.
- ▶ Avem nevoie de trei, patru elevi pentru a aduce niște scaune.
- ▶ La mulți ani, Ovidiu!
- ▶ Nu vreau pepene, ci struguri.

8. Rescrie fragmentul de mai jos, corectând greșelile de orice fel.

Aș avea nevoie de o pereche de pantaloni de treling și de niște teneși, dar nu îmi cumpăr chiar acum.

Forma de masculin, numărul plural, în cazurile nominativ-acuzativ a pronumelui demonstrativ de identitate/a adjectivului pronominal demonstrativ de identitate este **aceiași** (*Prietenii mei au rămas **aceiași**.*).

Forma de feminin, numărul singular, în cazurile nominativ-acuzativ a pronumelui demonstrativ de identitate/a adjectivului pronominal demonstrativ de identitate este **aceeași** (*Cred că mi-ai spus **aceeași** poveste și anul trecut.*). ⑤

Unele verbe au în structura formei de gerunziu doi **i**: (*a fi – fiind; a ști – știind; a înscrie – înscriind; a închiria – închiriind* etc.). ⑥

Înainte de conjuncția coordonatoare adversativă *dar* se pune virgulă: *Ți-am promis că te ajut, dar m-am răzgândit acum.* ⑦

Formele *treling* și *teneși* nu sunt acceptate de normă. Formele corecte sunt *trening* și *teniși*. ⑧

În română, unele substantive au accentul pe penultima silabă:

plăcere, safari, anaforă, bengali, amnistie, prevedere, avocado, comando, verso, zero, capsulă, maxi-taxi, doctor, vector, vultur, calcar, profesor, radar, regizor, trafic etc. ❶

Locuțiunea adjectivală este un grup unitar de cuvinte sinonim cu un adjectiv și care se comportă ca un adjectiv (*cu capul în nori = visător, neatent; cu nasul pe sus = înfumurat; tobă de carte = inteligent; de treabă = bun, prietenos; de ispravă = vrednic, remarcabil; cu dare de mână = generos; cu scaun la cap = înțelept, echilibrat etc.*)

Noul nostru vecin este o persoană cu capul în nori. ❷

Derivarea parasintetică

reprezintă procedeul de formare a cuvintelor ce constă în atașarea simultană a unui prefix și a unui sufix unei rădăcini (*în- + șurub + -a = înșuruba*). Cuvântul de bază poate fi un substantiv (*în- + lemn + -i = înlemni*), un adjectiv (*în- + vesel + -i = înveseli*), un numeral (*în- + zece + -i = înzeci*) sau un adverb (*în- + departe + -a = îndepărta*). Așa cum se observă în exemplele date între paranteze, termenul obținut prin derivare parasintetică este, din punct de vedere morfologic, un verb (*a înlemni, a înveseli etc.*). ❸

Pronumele posesive/adjectivele pronominale posesive *noștri* și *voștri* se scriu întotdeauna cu un singur **i** (*cadou de la ai noștri, deciziile alor voștri, copiii noștri, prietenii voștri*). ❹

1. Alege seria în care accentul este marcat corect în ambele cuvinte.

- a. regizor, capsulă;
- b. regizor, capsulă;
- c. regizor, capsulă;
- d. regizor, capsulă.

2. Sensul locuțiunii subliniate în enunțul *În timpul discursului, nu știi de ce, am simțit o bucurie de moment*, este:

- a. trecătoare;
- b. mare;
- c. intensă;
- d. eternă.

3. Cuvântul subliniat în enunțul *Olga nu putea înveseli pe nimeni, iar asta o pune pe gânduri*, este format prin:

- a. derivare cu sufix;
- b. derivare cu prefix;
- c. derivare parasintetică;
- d. compunere.

4. Sunt paronime cuvintele subliniate în enunțurile de la punctul:

- a. Rețelele de socializare creează dependență./Unchiul Eugen are o dependință în spatele casei.
- b. Părerea mea este că ați procedat corect./Te rog să-ți prezinți și tu opinia!
- c. Cei doi s-au certat pentru o palmă de pământ./Sportivul are o palmă uriașă.
- d. Dan se mișcă greoi prin pădure./Am ajuns iute la locul stabilit.

5. Alege varianta corectă din enunțurile de mai jos.

- a. Când au ajuns *ai voștri/ai voștrii*?
- b. Vecinii *noștri/noștrii* sunt plecați la mare.
- c. Ați vorbit cu colegii *voștri/voștrii* despre ce s-a întâmplat?
- d. *Ai voștri/Ai voștrii* au promis că nu mai întârzie.
- e. Părerea *alor noștri/alor noștrii* contează foarte mult.

Învățăm

6. Completează enunțurile cu formele negative de gerunziu ale verbelor dintre paranteze.

- a. _____ (a învăța) pentru test, am luat notă mică.
- b. Virgil a stat supărat toată ziua, _____ (a fi) băgat de antrenor în echipă.
- c. Concurentul a ieșit din sală imediat, _____ (a vrea) să răspundă la nicio întrebare.
- d. _____ (a vedea) pe nimeni în sală, am crezut că s-a anulat festivitatea.
- e. Am ieșit de la film puțin confuz, _____ (a înțelege) finalul.

7. Bifează casetele corespunzătoare enunțurilor în care nu există nicio greșeală.

- ▶ Am vrut să te sun, dar am uitat.
- ▶ Cărțile, caietele și pixurile sunt pe birou.
- ▶ Nu ai spus adevărul, ci o mare minciună.
- ▶ Eu am muncit toată ziua iar tu te-ai uitat la televizor.

8. Rescrie fragmentul de mai jos, corectând greșelile de orice fel.

Întradevăr, cei care au rupt scaunele au recunoscut imediat. Deasemnenea, și-au recunoscut vina și cei care au stricat boxa pe care am primit-o săptămâna trecută.

Forma negativă a gerunziului este alcătuită din prefixul *ne-* + forma afirmativă (*venind – nevenind, văzând – nevăzând*). Prefixul de negație se scrie legat de forma afirmativă.

*M-am accidentat ieri, **ne făcând** încălzirea cum trebuie. (greșit)*
*M-am accidentat ieri, **nefăcând** încălzirea cum trebuie. (corect) ⑥*

Înainte de conjuncția coordonatoare adversativă *iar* se pune obligatoriu virgulă.

*Ieri am alergat, **iar** astăzi m-am odihnit. ⑦*

Locuțiunea adverbială *într-adevăr* se scrie întotdeauna cu cratimă.

***Într-adevăr**, am greșit!*

Locuțiunea adverbială *de asemenea* se scrie fie cu spațiu (cu blank), fie cu cratimă (*de-asemenea*).

***De asemenea**, vreau să vă mulțumesc pentru ajutorul acordat!*

***De-asemenea**, vreau să vă mulțumesc pentru ajutorul acordat!*

Formele scrise legat nu sunt acceptate de normă: **întradevăr, *deasemnenea*.

***Întradevăr**, trebuia să fiu mai atent. (greșit)*

***Într-adevăr**, trebuia să fiu mai atent. (corect) ⑧*

FIȘA DE ANTRENAMENT 4

Când un cuvânt de bază care are la inițială litera *n* primește prefixul *în-*, termenul nou format se va scrie cu dublu *n* (*în-* + *noapte* + *-a* = *înnopta*; *în-* + *nod* + *-a* = *înnoda*; *în-* + *nor* + *-a* = *înnora*; *în-* + *negru* + *-i* = *înnegri* etc.).

Iarna se înnoptează devreme.
(corect)

Iarna se înoptează devreme.
(greșit)

Verbul *a înota* nu intră în categoria exemplurilor de mai sus, nefiind format prin derivare. De aceea, el se scrie cu un singur *n*.

Am înotat toată ziua și sunt foarte obosit. (corect)

Am înnotat toată ziua și sunt foarte obosit. (greșit) ❌

Omografele sunt cuvinte care au aceeași formă (se scriu la fel). Unele omografe nu se rostesc la fel, fiind accentuate diferit, în funcție de sens: *torturi* („prăjituri”) – *torturi* („chinuri”), *haină* („îmbrăcăminte”) – *haină* („rea, crudă”), *veselă* („vase”) – *veselă* („voioasă”) etc.

Unele omografe sunt și omofone (se rostesc la fel). În această situație, dacă între sensurile cuvintelor nu există nicio apropiere, atunci cuvintele sunt omonime (se scriu la fel, se citesc la fel și au sensuri diferite): *leu* („animal”) – *leu* („monedă”), *sare* („condiment”) – *sare* („saltă, țopăie”). ❌

1. Alege seria în care accentul este marcat corect în ambele cuvinte.

- a. prevedere, ra^udar;
- b. prevedere, ra^udar;
- c. prevedere, ra^udar;
- d. prevedere, ra^udar.

2. Sensul locuțiunii subliniate în enunțul *Pentru a-i ajuta pe ceilalți, avem nevoie de oameni cu dare de mână.* este:

- a. harnici;
- b. pricepuți;
- c. energici;
- d. generoși.

3. Cuvântul subliniat în enunțul *Lucian nu poate înnoda această frânghie, pentru că este prea groasă.* este format prin:

- a. derivare cu sufix;
- b. derivare cu prefix;
- c. derivare parasintetică;
- d. compunere.

4. Încercuiește litera corespunzătoare enunțurilor în care cuvintele subliniate sunt omografe:

- a. Nu găsesc acele pe care le-am cumpărat azi./Acele reviste sunt de aruncat.
- b. Ea este cea mai bună prietenă a Magdei./Ia o pâine când vii acasă!
- c. Bunicul este un om harnic./Cine este cea mai sinceră persoană de aici?
- d. Am plecat devreme la pescuit./Ne-am întors târziu acasă.

5. Subliniază varianta corectă din enunțurile de mai jos.

- a. Marian, ai vorbit cu ceilalți/ceilanți colegi?
- b. Nu vrea cartea aceea, ci pe cealaltă/cealantă.
- c. Lucrurile celorlanți/celorlați sunt deja împachetate.
- d. I-ai spus și celeilalte/celeilante să se grăbească?
- e. Celălant/Celălalt scaun este în sala alăturată.

Învățăm

6. Completează enunțurile cu formele negative de gerunziu ale verbelor dintre paranteze, în structura cărora să existe (semi)adverbul *mai*.

- a. _____ (a vrea) să meargă la film, Alexandra a stat acasă toată seara.
- b. Luca a returnat echipamentul primit, _____ (a fi) în echipa de volei.
- c. _____ (a veni) bunica pe la noi, m-am decis să îi trimit o scrisoare.
- d. Livia a economisit mulți bani, _____ (a cumpăra) lucruri inutile.
- e. Copiii stau toată ziua prin parcuri, _____ (a merge) la școală în perioada aceasta.

7. Bifează casetele corespunzătoare enunțurilor în care nu există nicio greșeală.

- Vrei înghețată ori prăjitură?
- Propui o mare schimbare. Or nu sunt de acord cu asta.
- Am plecat devreme de acasă, însă tot am întârziat.
- Dan nu este nici supărat, nici vesel.

8. Rescrie fragmentul de mai jos, corectând greșelile de orice fel.

Dacă bunicul respectă medicația prescrisă de domnul doctor, o să se facă bine nu mai decât.

Formele din limba standard ale pronumelui demonstrativ de diferențiere/ale adjectivului demonstrativ de diferențiere sunt:

• (N-A): *celălalt* – *cealaltă* – *ceialți* – *celelalte*;

• (G-D): *celuilalt* – *celeilalte* – *celorlalți* – *celorlalte*.

Formele cu **n** nu sunt acceptate de normă: (N-A) **celălant* – **cealantă* – **ceilanți* – **celelante*; (G-D) **celuilant* – **celeilante* – **celorlanți* – **celorlante*.

Celălalt film mi-a plăcut mai mult.
(corect)

Celălant film mi-a plăcut mai mult.
(greșit) ❸

În structura formelor negative de gerunziu poate fi intercalat (semi)adverbul *mai*. Acesta apare între prefixul de negație *ne-* și forma afirmativă de gerunziu (*mergând* – *nemergând* – *nemaimergând*; *fiind* – *nefiind* – *nemafiind*). ❹

Conjunția coordonatoare *or* este urmată întotdeauna de virgulă.

S-au modificat regulile de circulație. Or, trebuie să ni le însușim și noi înainte de a pleca la drum.

Ai făcut prea multe greșeli. Or, nu poți continua astfel. ❺

În limba română nu există substantivul *medicația* înregistrat în dicționarele de referință. Substantivul sinonim cu termenul „tratament” este *medicație*.

Adverbul *numaidecât* se scrie legat și are sensul de *repede*, *imediat*, *fără întârziere*.

Vino numaidecât! ❻

